

George ROCA

CONVORBIRE CU SCRIITORUL ȘI PUBLICISTUL RONI CĂCIULARU

*„Sunt bogat, căci am un brad
și tot ce cred că mai trebuie!”*

George ROCA: Distinse domn și prieten Roni Căciularu, în sfârșit te-ai înduplecat să finalizezi acest interviu! Ura! Oare câți ani au trecut „de când l-am pus la cale”... Cinci, șase!? Apără-te dacă poți! Sper ca nu a prevalat modestia! Eu, în cei 8 ani de când ne cunoaștem ți-am publicat 37 de materiale în mai multe reviste literare cu care colaborez. Materiale pentru 2 cărți! Și ca să demonstrăm că suntem prieteni, am constatat că am avut (și) o corespondență bogată pe e-mail... adică 910 depeșe în toată această perioadă! Cu mâna pe inimă pot spune că majoritatea nu au fost taclale banale, ci cu precădere „convorbiri literare”!

Roni CĂCIULARU: Mulțumesc pentru răbdare! Da, au trecut mai mulți ani, dar am stat deoparte cu „expunerea” mea în fața publicului cititor, deoarece am considerat că sunt mulți alții care trebuie să fie cunoscuți și promovați! Nici nu am realizat că am trimis spre publicare la revistele pe care le conduci 37 (?) de articole! Cât despre corespondența noastră electronică... de sorginte literară ce pot spun... eu nu le-am numărat, dar te cred!!! M-am bucurat că am un prieten la antipodi cu care pot avea un limbaj comun!

George ROCA: Ești, printre altele, laureat al Premiului Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Israel. Acesta este, se-nțelege, doar un simplu pretext pentru care ți-am solicitat interviul. Sunt și alte motive, desigur, căci „te urmăresc” de ani și ani! De pe vremea când eram redactor șef la revista internetală „Romanian VIP” care apărea în Dallas, Texas, cu răspândire (grație netului) pe toate meridianele lumii. Acolo te-am întâlnit și ți-am publicat primul reportaj! Era data de 27 octombrie 2009! Titlul materialului „Luceafăr, ciocârlie și infinit”, o vizită la Muzeul de Artă Modernă (MOMA) din New York! Mi-a plăcut enorm! Treceai în revistă opera brâncușiană aflată acolo! Aveai culoare, substanță și informație!

De fapt, nu cred că trebuie să-ți adresez, pentru început, vreo întrebare... Știu că ai multe de spus, știu că ai o bogată experiență de presă, nu mi-e teamă că ai să te lungești peste măsură, căci discutăm, totuși, în cadrul unui gen relativ scurt; deci începem interviul nostru...

Roni CĂCIULARU: Dragă George, mă apropii cu plăcere și cu frică de persoana ta, care acum urmează să mă descoasă, în cadrul unui interviu. Și asta după ce m-am cusut și descusut eu, m-am cârpit cum am putut, încercând să-mi dau o formă oarecum

agreabilă... De fapt, stau și mă întreb, cu ce se deosebește un interviu de un interogatoriu? Chiar și dacă miza, în cazul nostru, e numai de orgoliu și onoare, denudarea mea – parțială, desigur - tot se face. Iar de judecat, tot sunt judecat. Și încă de o sumedenie de judecători - drepti sau nu! Vezi, de asta mi-e frică de tine, acum, dragă George Roca. Pe de altă parte, îmi face plăcere să-ți răspund, căci la 78 de ani ai mei, viitorul nu mai e tocmai înainte-mi, ci e la spate. Ce-am fost, asta sunt. Și nu mi-e rușine cu mine! M-am încropit și m-am străduit să fiu, în viața cea de toate zilele, ca și în scrisul meu, om de omenie. Și cred că, cel puțin pe alocuri, am reușit... Asta-i mândria mea. Oho, dar am luat-o razna și nu m-am referit la un moment frumos al vieții mele. M-ai felicitat pentru faptul că sunt Laureat cu Premiul Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Israel. Vreau să-ți spun, mulțumindu-ți, că-mi face o mare plăcere acest premiu. E pentru reportaj literar, ca și pentru activitatea mea culturală... Și mă simt înălțat de faptul că Premiul poartă numele lui Al. Mirodan care, în ultima parte a vieții sale, m-a onorat cu aprecierea și simpatia lui. Nu cred că mi-aș fi dorit altceva... Sigur, premiul însumează și aprecierea unor oameni de aici, scriitori, critici literari, esești, publiciști... Asta înseamnă și antipatia altora, care se cred – poate pe drept... – mai buni, mai talentați. Asta înseamnă și indiferența altei categorii de oameni. Acest din urmă fapt îmi aduce, e drept, și o anume mâhnire.

George ROCA: Cu „Celebrul 702”, pardon, Mr. Alexandru Mirodan, te-ai cunoscut mai dinainte? Vreau detalii despre domnia sa...! Știi ca ai multe de povestit!

Roni CĂCIULARU: Da și nu. L-am cunoscut nu atât de la om la om ci, mai întâi, în calitatea mea de Secretar general al Uniunii Originarilor din România în Israel. Am luat de vreo câteva ori legătura cu el, în „interese de serviciu” și, cum e firesc, cu bun simț. Apoi am terminat cu H.O.R. (organizația de care am vorbit și unde am avut această înaltă funcție, vreo 15 ani) și m-am așternut, în sfârșit, în sfârșit!, m-am pus pe scris: după sufletul meu, liber și neașteptat de nimeni. Așteptat am fost mai apoi, și asta mi-a oferit, recunosc, o anume satisfacție. Nici acum nu sunt angajat în vreo redacție, ceea ce mă face liber ca pasărea cerului, permițându-mi să pier pe limba mea!

Revin la Mirodan. Ce m-am gândit eu?! Hai să scriu despre acest mare talent și despre minunata lui Revistă (unică, în felul ei, între literele românești). Fac deci un reportaj, îmi imaginez (în acest cadru) că-i iau un interviu maestrului, dar știi, așa, verosimil, serios, temeinic; lucrez atent, revin, șterg, adaug, iese ceva, apoi mai retușez, mai scurtez, parcă ar fi cam ce dorisem, folosesc date de pe unde m-am priceput să le adun, le pompez viață, suflet, lumină, dragoste și admirație... N-am schimbat însă nici o vorbă cu Mirodan. Și acum, când l-am terminat, dau să public materialul. Stai, domnule!, îmi zic. Mirodan nu e oricine! Poate că ceva nu i se potrivește! Poate unele date nu-s corecte. S-ar putea ca vreo informație să nu fie exactă. De ce să nu-i dau să vadă materialul, înainte de a-l preda spre publicare?! Oricum mi-l așmasem pe Al. Mirodan, ca pe un fel de șef moral!... Dar la Mirodan nu se ajungea ușor. Mai ales că acum era bolnav. La telefon răspunde soția domniei sale, îi spun despre ce e vorba, îmi zice că nu știe dacă e în putere să vorbească, dar îl va întreba dacă acceptă să-i trimit reportajul-interviu. (Nu știam atunci, cât de puțin, atât de puțin!, mai avea să trăiască marele Mirodan...). Revine soția scriitorului și-mi spune cum și prin cine să trimit materialul. Mirodan vrea să mă citească! Răspunsul maestrului nu a întârziat: o singură corectură, transmisă de asemenea printr-o persoană intermediară: numărul de casă de la „Cafeneaua” în care stătuserăm la o masă, cândva, pe strada Dizengoff, din Tel Aviv, era greșit. Atât! Corectez. Dau drumul manuscrisului spre tipar, iar reportajul meu literar face ceva „valuri”. Sunt mulțumit că am onorat Mirodanul așa cum am crezut și m-am priceput eu mai bine. Peste vreo două zile, stau liniștit acasă, când sună telefonul:

- Alo (Pauză), Roni? (Pauză - și parcă confirm). Dragă, nu pot vorbi mult. Sunt Mirodan. Nu-s bine deloc. (Se auzea respirația grea!). Vreau să-ți Mulțumesc...!
Am bâiguit ceva convențional, iar Mirodan mi-a spus:
- Lasă asta... Scuză-mă, trebuie să închid. La revedere...
Revederea nu a mai fost!

George ROCA: Când ai început să scrii literatură? Cum a început, de fapt, „povestea” ta?

Roni CĂCIULARU: Cred că o dată cu mine. Ceva prin genele cu care m-au pecetluit părinții m-a impins pe acest drum al scrisului... Și-apoi, Bacăul natal, cu atmosfera lui de respect față de cultură, de literatură mai ales, de omenie, de bine și frumos, cu siguranță că m-a influențat. Aici au respirat aerul de Bistriță și de Siret, de burg dezvoltat, cu burghezie de ținută (evreiască și românească laolaltă), aici am simțit aerul acela de împletire a orașului cu satul, cu periferia și mahalaua, cu liniște patriarhală și zvon industrial. Eu am locuit prin centrul municipiului, vizavi de Grădina Publică și de „Foto-Sport”. În acest perimetru, până pe la Biserica „Sfântul Nicolae” și mai încolo, de unde începea strada Bacău-Piatra Neamț, ca o prelungire a străzii mele „Regele Ferdinand”, în paralel cu Strada Mare, ei, da!, în acest perimetru s-au născut, au visat și au crescut, ori s-au preumblat numeroase personalități culturale, oameni de litere, de știință, de gândire și de carte aleasă... În preajma Grădinii Publice era un spațiu sfânt cu un aer aparte. Era un loc cu har. În acest Parc-Grădină venea uneori marele Bacovia, solitar lângă salcia pletoasă, care mai este (o fărâșă!) și astăzi. Prin apropiere au locuit Marele Rabin Alexandru Șafran, scriitorul reporter Marius Mircu, savantul de renume mondial, Solomon Marcus, prozatorul Marcel Marcian... Pe aici au trecut Radu Cosașu, Gina Sebastian Alcalay, G. Mosari, Harry Bar Shalom... Dar cum poți să-i înșirui pe toți cei valoroși?!

Tot prin acest minunat Bacău natal al meu, trecători „pi șentru” au fost, cu siguranță și I. Voledi, I. Kara, dr. A Klain, dr. Idy Ilan, dr. Iulius Iancu, Paul Kidron (buhușean de felul său), Isaia Răcăciuni – fratele scriitor al vestitului actor N. Stroe, ambii născuți în comuna învecinată Sărăcăciuni, devenită în timp Răcăciuni. Toți cei amintiți au fost bravi sclavi ai condeifului... Nu trebuie să-ți mai spun că, vezi dumneata, Bacăul nu-i un oraș ca ori care altul. Este orașul lui Vasile Alecsandri, căci aicea s-a născut. Este, cum sugeram, orașul esențialului și mereu mai marelui George Bacovia. Bacăul era orașul unor scriitori de mare valoare, grupați în jurul Revistei „Ateneu” din zilele și anii tinereții mele. Mă gândesc la un Ovidiu Genaru, la George Bălăiță, la Sergiu Adam, Eugen Uricaru, Mihai Sabin, Radu Cârneli, Constantin Călin, Vasile Sporici...

Bacăul era un oraș de cultură serioasă. Respectul de carte și de scris era pretutindeni. În ochii mei și ai unora din camarazii mei, nimeni nu era mai presus decât un scriitor. Chiar și înainte de noua serie a revistei „Ateneu” – continuatoarea publicației lui Grigore Tăbăcaru și a lui George Bacovia, funcționa la Bacău un cenaclu literar serios și bun, la care nu de puține ori mă aflam și eu. Mai amintesc, în grabă, că au fost la Bacău și o serie de ziaristi valoroși, precum Jean Șteiger, Carol Isac, Sorin Cunea și încă atâția alții, pe care nu mi-i amintesc acum, pe moment... Ziaristi, scriitori, intelectuali de mare ținută... Nestor Rateș este de lângă Bacău, de la Moineștii lui Tristan Tzara, sau Al. Sever, B. Elvin (Elvin Bernstein), rabinul Moses Rosen au fost și ei trecători prin viața și străzile orașului meu.

În aerul de Bacău, și astăzi, când e o altă lume, se simte încă un parfum de ceață aurie, lăsat de trecerea oamenilor de bine și cu suflet aparte. Poate că respirând un astfel de

aer, direct sau indirect, mai devreme sau mai târziu, m-am contaminat și eu cu dor de bine și de frumos. Poate că sunt doar simple coincidențe, dar, în mod sigur, atmosfera de respect pentru artă, scris, cultură – era la ea acasă.

George ROCA: Oare aceasta o fi fost „încărcătura” care te-a determinat să urmezi Facultatea de filologie (de Litere, cum i se mai spune acum) din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași? Ia povestește te rog câteva amintiri frumoase din aceea vreme, de la profesorii de liceu, la universitarii ieșeni, la iubirile cu care te plimbai prin Copou! Ai călcat și pe urmele lui Eminescu pe lângă „plopul fără soț” de pe șoseaua Bucuiului? După cum vorbesc fotografiile tale sunt convins că erai destul de mare „donjuan” al acelor vremuri! Însăși poza atașată la acest interviu își spune oare „cuvântul” și ea, la cei 77 de ani ai tăi...?

Roni CĂCIULARU: Oarecum... Dar mai întâi cele „serioase”! Nu pot să nu-l amintesc aici, mai întâi de toate, pe bunul meu profesor de limba română, din liceu - cred că una din puținele figuri pozitive (pentru mine) din acest „cimitir al tinereții mele”, cum îl numea Bacovia. Am vrut să fiu ca el. Să-i merg pe urme. M-au influențat poate și unele lecturi, poate un simțământ lăuntric... Facultatea „de litere” am făcut-o însă în paralel cu o alta, nespecificată în acte oficiale: Ziaristica. Ucenicisem un an la ziarul regional de la Bacău, după terminarea liceului și respingerea mea, în cadrul examenului de admitere de la „Științe Juridice”, din București. Mai târziu aveam să-mi dau seama ce binefacere a fost această „cădere”- căci dincolo de o oarecare limbuție spontană de pe atunci, pe care o aveam, spre lauda târgului din preajmă, nu mă potriveam deloc cu o astfel de îndeletnicire care îți aduce în brațe tot ce e mai urât și mai josnic în viață. Dar asta am constatat mai târziu, atunci când, ca ziarist, am înființat o rubrică senzațională, la ziarul regional la care am fost angajat. Era o rubrică cu evenimente din „Sala pașilor pierduți”- cum se mai numea Tribunalul, rubrică intitulată de mine „În fața instanței”...

Ca student la Iași, n-am lăsat nici o clipă din mână condeiul, fie reportericesc, fie de vers îngânat și șoptit mie însumi, la adresa vreunei fete, doamne, sau dudui... Pe urmă, încet-încet, l-am mai șoptit spre vreo ureche cu păfum de iasomie... Eram nelipsit, duminică dimineața, de la cenacul literar studentesc („Mihai Eminescu”). Asta făcea parte din ființa mea de atunci. Se întâmplă însă ca în anul al doilea de facultate să nu mă mai găsesc pe lista bursierilor, deși aveam notele convenite. M-am întreținut în toți anii de studii care au urmat, din gazetărie, plus cu ce mai îmi trimeteau ai mei de-acasă. Scriam la Radio Iași, la Radio București, la Flacăra Iașului, la ziarul din Bacău, la Viața Studențească, la ziarul central al tineretului, la Stația de radioficare din Iași...

Scriam. Citeam. Învățam. Hoinăream. Mergeam (nu cu mare regularitate!) și la cursuri, la seminarii, umblam prin cârciumi – fără a fi băutor, dar eram în companii bune, de prieteni și scriitori, tineri și vârstnici. Aș aminti aici raporturile mele, ceva mai apropiate cu unii profesori, lectori sau asistenți, cum ar fi actualul prof. academician Victor Crăciun, admirabilul acad. Prof. Al. Dima, ori Al. Husar - profesor de o rară fascinație, sau înaltul profesor din vechea gardă a „Convorbirilor Literare” junimiste, domnul Cuciureanu, ori lectorul universitar pe atunci - Liviu Leonte, sau strălucitul profesor folclorist Vasile Adăscăliței... Conduceam subredacția „Vieții Studențești”. Mă îndrăgosteam până peste urechi (și nu o dată!) Existam pe lângă o brigadă artistică studențească, unde cânta muzică ușoară Lily și nu mai știu cum o chema de familie - și pe care o iubeam fără motiv... Niciodată nu mă plictiseam. Nici când eram singur cu mine!

O altă iubire, un mugurel de dragoste ce-și deschidea petalele în brațele mele, era e elevă blondă cu gura de cireașă, din clasa a XI-a a școlii unde făceam practică pedagogică, predând primele mele lecții de limba română (despre G. Bacovia!). Asta era la Liceul „Vasile Alecsandri” din Iași. Acolo am convins profesoratul și direcțiunea să facem o seară dansantă (lucru puțin obișnuit acolo!) dar, desigur, cu temă educativă. De fapt îmi cream subiectul pentru un reportaj la ziarul tineretului de la București. Am adunat un grup de studenți din anii mai mari, de la diverse facultăți, și am dat titlul serii respective, dar și reportajului meu: „Întâlnire cu viitoarele profesii!”. Totul a ieșit minunat, numai că eu, atunci, cu doar câteva ore înainte de seara dansantă, am constatat că am pantofii scâlțiați și total necorespunzători pentru evenimentul respectiv. Mă împrumut de niscaiva bani și-ncep să cutureier magazinele. Dar eu am un număr de pantofi între două numere. Nu găsesc ce caut. Și timpul e scurt. Ora de prânz, m-a prins într-un magazin cam întunecat. Încercam pantofi. Dar mereu cineva anunța: „*Ora închiderii – vă rog!*” La prânz! Așa era atunci! În fine, cumpăr! Mă duc la gazda mea, obosit de alergătură și de treburile organizării de la școală. Seara, după expunerile studenților către elevele claselor mari (interesate, în special, de ceea ce urma) – începe dansul. Și tentații erau destule... Lumea toată se legăna ritmic și armonios, căci adusesem muzică bună. Mă scol și eu, mă-ndrept spre cine știu, să invit elegant și ușor condescendent, dar mă opresc! Pantofii îmi ies din picioare. N-am ce face, merg într-o parte a sălii, constat că pantofii mei erau cu un număr sau două mai mult decât trebuia și stau trist și mohorât. Dar apare fata blondă cu gura ca cireașa și mă invită. Stingher, îi explic situația. Surâde și-mi spune: „*Nu-i nimic, dansăm mai într-o parte și tu ai să târâi picioarele. Nimeni nu vede!*” Și uite-așa, ne-am târâit noi, și atunci și încă mult timp, chiar și când aveam de-acum încălțări normale...

Iașii studenției mele au fost bogați, iar eu, nu o dată, dincolo de dinamismul vieții ce o duceam, eram adesea și un însingurat. Aproape dramatic de însingurat. Puțin mi-a lipsit să nu devin un pasionat al băuturii, de unul singur. Incepusem cu lichiorul „Indian”, bun la gust, dar mai ales eliberator de tristeți... Că nici prea înalt nu eram, nici prea îndrăzneț nu mă știam și mai erau atâtea lucruri la care nu ajungeam... Vroiam atât de mult, puteam atât de puțin... încât uneori eram trist și singur și timid. Și alteori „câlcam pe mine”, mă învingeam, eram sociabil și dinamic. La asta, de-alungul vieții, m-a ajutat și ambiția mea de a reuși în meseria de ziarist. Ziaristica m-a format și m-a și deformat. Apoi m-am redresat!

George ROCA: Am citit într-un e-mail despre Pinteia și „concursul de viteză” din „dulșele” Târg al Bacăului! la povestește-ne(ne)!

Roni CĂCIULARU: Ha, ha! Concursuri de viteză... pe două „roate”! N-ai uitat! OK!...

În plin centru al orașului nostru, tararam mare! Anunțuri, organizare, lume adunată pe margini de trotuare. Duminică dimineața. Toată circulația rutieră – oprită. Cel mai grozav – teribilul motociclist - Pinteia! Peste ani, și fiul său, Tuțu Pinteia, participă și el, concurându-i pe toți, inclusiv pe tacă-său. Pinteia-tatăl era acum călare pe o formidabilă motocicletă Jawa. Și tot acolo, aleargau încă vreo 5-6 „fanatici ai motorului cu două roate”. Luptă strânsă, goană nebună. Distanța dintre viață și moarte se micșorează clipă de clipă, metru după kilometru! Pinteia cel Mare se detașează. Viteza e uluitoare. Emoția „târgului” stă să ne sufoce. Euforie, teamă, ambiții! Pârâitul motoarelor e din nou în dreptul nostru. Tensiunea întrecerii e la maximum; încordarea publicului a spart monotonia existențială, banală, așezată, din cursul săptămânii. În dreptul sălii de spectacole, denumită - vezi Doamne! - „Forum” (în partea din spate era Pompieria orașului) motocicliștii, micșorând cât se poate de puțin viteza, iau un viraj periculos.

Lume multă, pe truturare, tocmai aici. „Arta” e să nu încetinești, în astfel de locuri curbate, dar să-ți menții echilibrul. Pinte(a) e în frunte. Detașat! Viteză nebună! Jawa pârâie asurzitor. Fum. Pinte(a)zoman(ul) tot primul. Publicul, tensionat, pe trotuar, e numai ochi. Motocicleta argintie (combinată cu roșu de vișină) se izbește de bordura trotuarului. Oamenii sar în lături. Motocicleta este proiectată în sus, cu zgomot de bufnitură, asociat cu mitraliatul ei acum distorsionat. Plonjare peste mulțimea adunată ca la paradă. Pinte(a) zboară „viteaz” fără motocicletă, este proiectat peste gardul de fier verde, de la Maternitate. Intră direct cu casca și capul, prin gazeta de stradă (din lemn cu geam) până pe iarba din curte. Minune!!! Pinte(a) n-a pățit absolut nimic! Și nimeni din publicul adunat acolo n-a fost măcar atins!

Mai participau, la astfel de concursuri și alți motocicliști de forță, precum Dines, Pătrățel, Herșcovici. Motocicletele, pe două roți sau cu ataș, înflăcărau privirile noastre, ale puștilor, ca și ale celor de tot felul de vârste. Nu mai vorbim de strălucirea din ochii domnișoarelor și ale unora dintre doamne! Jocul dintre viață și moarte, tensiunea, senzaționalul erau, în acele timpuri, bine-venite, necesare. Oamenii mai uitau de greutate și nevoi. Se mai putea vorbi și de altceva! De ceva permis. Se putea vorbi liber, ca la fotbal, ca la orice sport.

George ROCA: Strălucirea din ochii domnișoarelor...!? Ia povestește cum a fost cu fetele din centrul Bacăului, de care erai îndrăgostit pentru că aveau „rotunjimi” ce miroseau a parizer!?

Roni CĂCIULARU: Amintiri, amintiri... Mă aflu, din nou, „pi centru”, la Bacău... Revăd pe sub pleoape Teatrul și fostul cinema „Mărăști”, „Alimentara” cu program non-stop, vânzătoarele drăguțe, la care, încă de pe când eram prin clasa întâia, mă uitam cu drag și cu chemare. Lucru pe care-l simțiseră, pe semne, și ele. Pe la ore fără lume, se strângeau să ciorovăiască. Uneori mă nimeream printre ele, în timp ce unul din părinți cumpăra câte ceva. Eram și eu acolo, cu toată timiditatea mea incurabilă. Vorbeam, glumeam, mă-ntrebam câte unele (probabil că le eram simpatic, sau n-aveau ce face, la o oră goală de lume!) ce mai fac, cum e la școală, ce prieteni am, ce mă distrază mai mult prin oraș... La un moment dat, una mă-ntreabă: „Pe care din noi, dintre fetele de aici, o iubești tu cel mai mult?” ...Ce-ntrebare! Cum să răspunzi la așa ceva în gura mare! Mie tare-mi placea de Paula, cea cu obraji roșii și rotunjimi ce miroseau a mezeluri!!! A parizer și a șuncă... Ei, da! Paula care zâmbea și din ochi spunea cele mai frumoase vorbe... Mă codesc, desigur. O altă fată cu halat alb de vânzătoare, blondă și bine dispusă și ea, vine în ajutorul meu, văzând că mi-i jenă să răspund: „Uite, ai aici hârtie și creion, nu trebuie să spui, scrie un nume (le cunoșteam pe toate, căci toate erau ispititoare și istețe!). Mă dau mai deoparte și scriu numele celei dragi mie, sincer și emoționat. Numai că, în grabă, nefiind deloc scriitor, am „mâncat” o literă: „a”. Vă dați seama că Paula fără un „a” nu mai e Paula! Se-adună toate, citesc, șușotesc și râd, râd de nu mai pot, în timp ce eu transpirat nu înțeleg nimic. Până când Paula însăși îmi arată cum se scrie numele ei, adică cu toate literele. Dar ea a înțeles, totuși, ce-a înțeles, și mi-a zâmbit cald și m-a strâns lângă șoldurile ei. Parfumul de mezeluri și de lactate devenise poezie...

George ROCA: Excelent, dragă Roni! Îmi place să te provoc! Așa că te-aș ruga să continui cu o altă povestire!

Roni CĂCIULARU: Când eram copil îmi plăceau la nebunie filmele! Părinții mă duceau deseori la cinematograful. Apoi, m-am dus singur, sau cu câte o fetișcană...

Cinematografele Bacăului. Puncte de reper, locuri de întâlnire, săli cu bucurii de mai multe feluri. Cinema „Lux” (apoi s-a chemat „Timpuri noi”, apoi „Tineretului”, apoi nimic, căci a dispărut, ca atâtea alte clădiri, cu viața și amintirile și tainele lor)... În față la „Lux” era „Bătaia peștelui”. Aici stăteau, la „agățat” baietii mai mari decât mine; pe-aici treceau domnișoarele care de mult nu mai aveau de-a face cu aerele de fete mari. Țigări, semințe de bostan sau floarea soarelui, coji pe jos, glume aruncate-n vânt, ca și cojile semințelor, ocheade, scuișături demonstrative pe asfalt, „frizuri cu briantină” (mi se pare a la „Sergiu Malagamba”), pantofi cu talpă de crep... Și tot în centru – cinema „Fantasio” (apoi, și acesta - cu o nouă denumire: „Flamura Roșie”). Și mai era și cinema „Forum”, care era mai în centrul centrului, într-o clădire nouă, mai pe lângă Prefectură (și aici, la acest cinematograful, vine tot o schimbare a numelui – „Muncitorul”. Culturnicii lucrau în stil proletcultist, dictat de sus, dinspre răsărit. Dar ce știam eu, atunci?! Și ce mi păsa mie că se numește așa sau așa. Importante erau filmele bune, ca și, mai târziu, întunericul sălii de proiecție, dar, uneori, poate și bara de la „Bătaia peștelui”, cu toate că nu eram pescar...!).

Duminică dimineața, la „Timpuri Noi” - conferințe, recenzii, proiecții de filme documentare. În cursul săptămânii, la spectacolele de la ora 15, publicul spectator, rar, risipit, doar câteva perechi prin sala de proiecție, era format, mai ales, din soldați și servitoare. Mai erau destule servitoare, ca o „rămășiță, a vechiului regim”. Intuneric. Invariabil, se dădea mai întâi, jurnalul de actualități. Apoi – filmul! Ecranul luminos, plin de fapte, de întâmplări... Totuși, nimeni din cei prezenți atunci, nu vedea nimic. În sală – alte scene invizibile. Mult mai palpitate, mai cu miez. Biletul merita toți banii. Și totuși, erau și filme bune, care nouă, puștilor, ne plăceau. Imi vin în minte „Tex” și „Zoro”, și-un film cu calul Buian, apoi „Zboară cocorii” (cu Tatiana Samoilova și Aleksei Batalov), „Povestea unui om adevărat” (erou, parcă, un anume Mereseev), „Poveste de dragoste”...; și mai erau „Stan și Bran”, „Pat și Patașon”, iar într-o etapă ulterioară „Alo ați greșit numărul”, „Directorul nostru”, „O noapte furtunoasă”, „D-ale carnavalului”... Filmele și vârstele noastre. Scenariul personal, întrețesut cu scenariile ecranelor. Paralele fără infinit...

George ROCA: Bacău oraș frumos! Am fost... dar nu am întâlnit niciun nebun! Oare unde au dispărut nebunii tăi din acea povestire pe care mi-ai adus-o în fața ochilor într-un e-mail recent...?

Roni CĂCIULARU: George, mă provoci! Pe lângă că îmi răscolești amintirile, vrei să lungim acest interviu peste măsură! Cine-l mai publică așa de lung...

George ROCA: Nu-ți face probleme! Are balta pește. Adică internetul... Are spațiu nelimitat! Principalul este să placă (interviul!). Îl putem numi „neconvențional” și nu ne mai acuză nimeni! Iar tu ești un povestitor de anvergură... așa că dă-i drumul cu „Povestea nebunilor din Bacău”!

Roni CĂCIULARU: Bine, tu ai zis-o, tu ai cerut-o, tu îți asumi responsabilitatea față de criticile cititorilor! Așadar, „Nebunii orașului”!

Un element specific, de culoare locală, erau, într-adevăr unii nebuni ai orașului. Figuri de neuitat. Drame - în fond! Comice drame de Bacău. Comice pentru unii, din păcate nu puțini. Biducă, de exemplu. Nimic aparte, decât că era ca un butoi. Cântărea vreo 200 de kile. Încolo, om cumsecade. Nu era nebun la cap! Lucra la Baia comunală. Lumea nu-i râdea în față. Era mult prea gras, era și dizgrațios. Inspira milă, compătimire... Totuși stârnea zâmbete și derâderea copiilor, care-l maimuțureau ridicol și nejustificat.

Când vor să fie răi, copiii știu să fie măștri. Biducă nu reacționa. Iși ducea greutatea și greutatea, destinul și tristețea în tăcere și, aș spune, în relativa lui hărnicie.

Iat-o însă și pe Nebuna Albă. Părăsită la nuntă și rămasă, de-atunci, cu-n turban alb, făcut – ziceau unii – din rochia de mireasă. Tot timpul, cu el pe cap! Mirele i-ar fi dispărut în timpul nunții, nu se știe unde, nu se știe cum. Poate cu o alta, mai frumoasă, mai focoasă, poate cu cea mai bună prietenă a ei... Sau, mai știi, poate prin codrii cu niște „partizani” – de-un fel sau de altul, ori poate a fost ucis de vre-un rival în dragoste sau afaceri mai puțin știute... Cine știe?! Circulau tot felul de ipoteze, dar ea tăcea și-și plimba prin oraș rochia de mireasă, de pe capul cu păr înălbit. Fața-i era brăzdată de lacrimi neplânse. Avea un zâmbet arestat, nicicând eliberat și chipul parcă sculptat, fără pricepere, în ceară...

Un deliciu pitoresc era (pentru unii dintre noi, copii) și unsurosul Dop. Așa-l chemau oamenii, asta era porecla lui, și nimeni nu-l știa altfel decât de Dop. Țista figură! Scotea sunete speciale pe la subsoară. Punea mâna dreaptă la încheietură, sub brațul stâng, și-și mișca mâna liberă, precum o aripă de pasăre, insuflând aerul din subsoară și emițând astfel niște sunete asemănătoare unui fel de răgăială. Zâmbetul lui de nebun slinos și fericit, care se împletea cu sunetul de sub braț și fluieratul lui melodic, scos prin strunga dinților galbeni, erau, după cum citeai pe fața lui, rezultatul iscusinței și al unei mari victorii față de sine. Și era acolo și-o bucurie aparte împărtășită cu noi, prichindeii străzii, publicul său admirator, căci devenise vedeta noastră, autor și interpret virtuos de cântece, emise din subsoara lui aproape fermecată. Era ceva grotesc și ceva sublim în fericirea aceea a lui... Copii stăteau roată în prejma lui Dop, mai bine zis în semicerc, căci el se așeza pe câte-o firmă de tablă vopsită colorat (pe post de reclamă), la baza geamului-vitrină al vreunui magazin sau atelier, de prin centrul Bacăului. Cu picioarele descălțate și murdare (nu cred c-au fost vreodată și încălțate) bătea toba în tabla fierbite de dogoarea soarelui de vară, la ora amiezei, acompaniindu-se și-n acest fel. Era un adevărat premergător al omului orchestră. Concertul lui de prânz era inimitabil. Sudoarea-i curgea de pe frunte peste trupul bronzat, el fiind dezgolit până la brâu. Nimeni nu era mai fericit ca el. Și acesta era și prânzul său, pe care îl „sărea”, fără ca măcar să-și dea seama. Se obișnuise... Cânta mereu, dar noi nu aveam idee că omul cânta a pagubă...

Nebunii orașului. Fascinația mea de copil. Cred că pe-atunci îi priveam altfel. Dar îi priveam insistent, mă obsedau, îi urmăream... Un altul era Domnul Severin. Mergea tăcut, întotdeauna la margine de trotuar, lângă bordură. Chip ca de pitecantrop, așa cum văzusem pitecantropul în manualul meu școlar, căciulă țuguiată tot timpul, vara și iarna. Trecea prin centru, cu pas măsurat, avea un zâmbet trist și-absent și-un mers spre niciunde. Bolborosea încet cuvinte ce-abia ieșeau de sub căciula maro, mâncată de molii, de timp, de uitare. Sub această căciulă, credeam eu atunci - fierbea calm și constant o lume numai a lui sau poate nici măcar a lui. Fața bărbierită, stilizată parcă, cu zâmbet pierdut și neregăsit. Fantomatec. Nu-și zâmbea sieși, nu zâmbea nimănui. Cu atât mai puțin destinului său. Unde locuia? Ce mânca? Ce făcea când nu mergea prin „centru”, numai Dumnezeu știa...

„Herș, Herș” – o imagine teribilă, a cărei amintire donqijotescă mă urmărește încă și azi... Uscățiv, slab, nu înalt - nu scund, îmbrăcat destul de aproape de normal. Tip energetic, dinamic, exploziv. Comportare firească, până când... Ei, aici e-aici. Își pierdea cumpătul într-o clipă, la auzul a numai două cuvinte. Doar două cuvinte! De fapt era unul singur, repetat. Fața lui era de obicei roșie, lucioasă, cu vinișoare mici, vizibile, ca de bețiv (deși nu l-am văzut beat niciodată). Baston fără trebuință, doar ca notă de

elegantă, deși nu părea deloc preocupat de așa ceva. Era grăbit, mereu grăbit! „A, ce mai faci Hermanică? Ce se mai aude? Cum e cu chestia, cu trestia, dar cu una, cu alta? Bine? Mă bucur, Hermanică. Să-auzim de bine, „la revedere!”... Discuție amicală, convențională, cum e între doi vechi cunoscuți. Dar după doar câțiva pași, același interlocutor amabil, în plin centrul orașului striga, fără să se-ntoarcă, cu o voce pițigăiată, spre a nu fi reconoscute: „Herș, Herș!”... „Dubleta” îl scoatea din minți pe Hermanică. Se răsucea pe loc. Devenea și mai roșu la față. Bastonul se ridica amenințător. Privea cu ochii mari și tulburi în direcția de unde venise „invectiva”. Căuta făptașul. Nu-l găsea. Striga. Îndruga cuvinte înțelese doar de el. Făcea spume la gură. Ochii i se holbau mai mult. Gesticula cu bastonul. Vroia să lovească cu el, dar nu avea pe cine. Îl rotea amenințător deasupra capului. Conflictul lui era cu toată strada, din lipsa unui adresant concret. „Interlocutorul” său (lichea mărginită de provincie) întoarcea capul, privind uimit spre cel care era foc și pară. Se mai depărta cu-n pas, doi, și-apoi, din nou, tot el, tot cu spatele: „Herș, Herș!”... Și scena se repetă. La mascaradă se asociau și alți golani ai străzii – golani îmbrăcați elegant, ba chiar pedanți: „Herș-Herș!” - „Herș-Herș”... Bastonul, fața roșie, cuvinte de ocară. Strada se transforma într-un cor nedorit, care repeta pe diferite voci „Herș-Herș!” „Coriștii” - deopotrivă, evrei și români! Văzduhul primea înțepături sonore, caraghioase, din toate direcțiile. Și-n acest decor domnul Herș, Hermanică, Herman învărtea bastonul ridicat de-asupra capului. Nu era călare, lipseau și morile de vânt, dar el se lupta cu toți. Pentru două cuvinte. Două cuvinte care n-ar fi trebuit spuse! Scandalul era în toi, distracția era în toi; panarama străzii, veselia străzii, tristețea străzii!

George ROCA: Încă o povestire și gata. Spune-ne cum era cu „scriitorii de la poștă”!

Roni CĂCIULARU: Ești incorijibil... Dar ți-o spun că-mi ești simpatic și fără a face pe nizmă, declar cu mâna pe inimă că amintirile îmi fac bine!

Poșta Centrală. Acum, pe locul respectiv e un bloc mare de locuințe. Revin însă la Poșta aceea de altă dată, care era un fel de punct de reper pentru băcăuani. Era acolo, în incinta ei, o lume! O anumită lume, care contribuia, fără să știe, la culoarea locală a aceluia Bacău, din aceea vreme. În interior, deci - lume multă, ghișee, dar și niște personaje speciale, „scriitorii de petiții”, care scrieau în formă corectă, în locul neștiutorilor (destui), scriau citeț și frumos, câte o cerere, o adresă pe plic, puneau timbru cât trebuia, nici mai mult, nici mai puțin.

Treaba avea dichisul ei. „Scriitorul” lua loc la masa de lemn din stejar din hol, își punea tacticos ochelarii cu ramă neagră pe nas, aranja frumos o coală de hârtie pe care o cumpăra de la ghișeu, te întreba încă o dată ce și cum, traducea cu glas tare ce-ai spus, potrivit cuvintele după cum se pricepea, în limba administrativ-funcționărească care, vezi dumneata, nu-i tot una cu ce crezi că e... „Ei, așa mai merge”, zicea scriitorul, și lua condeiul de pe masa publică, îl înmuia în călimara publică, verifica penița pe-o hârtie de probă, și-ncepea să scrie. Tacticos, fără grabă, așternut și bine gândit. Că ziua-i lungă. Scria încet, atent și caligrafic, cu mici înflorituri de literă. Te-ntreba, după o scurtă pauză, în continuare, ce vrei să mai spui, te corecta, exprimând și în felul său ce vrei tu cu adevărat să comunici, scria din nou, și tot așa până la „Cu onor și considerație”, sau, în imediat următoarea etapă istorică, „Luptăm pentru pace!” (deși nu eram, noi, cetățenii, mai mari și mai mici, nu eram în război cu nimeni!).

Pesimiștii evrei, cu „humorul” specific, spuneau între ei, vizând politica mare a omenirii și neastâmpărul orgoliilor, mereu evident la conducătorii de state: „O să fie așa o luptă

pentru pace, că n-o să se vadă om cu om!”... Dar, slavă Domnului, era pace, un anume fel de liniște, însoțită totuși și de o aprigă luptă, „lupta de clasă”! De aia se-ncheiau petițiile și cu: „Trăiască dictatura proletariatului”! Deci, luptam pentru pace, dictatura proletariatului lupta cu toți, chiar și cu proletarii. În felul ei! Era o lume paradoxală, oamenii o acceptau neavând încotro, dar își vedeau de viața lor, care cum puteau. Totuși, războiul mare era dat la spate. Iar „scriitorii” de cereri și reclamații, încheiau jalbele cu automatismele vremii... După fiecare aliniat, scriitorul punea o sugativă, mai mult decât uzată și cu multe litere de cerneală absorbite în ea, de la alte scrieri: peste scrisul său atent, personajul cu condeiul, scriitorul, cel ce înlăturase pedant musca moartă, înțepată de peniță în călimara publică, recitea cu seriozitate foaia dusă în dreptul ochelarilor săi de vedere, ținând capul înclinat și, în final, arătându-se foarte satisfăcut. Un plic, un timbru lins cu limba și-un pumn serios peste el. Gata! Și umfla polul!

George ROCA: Superbe amintiri, minunate povestiri! Ce-mi poți spune despre „ziaristica” ta?

Roni CĂCIULARU: Mai nimic, din câte aș putea. Ar fi multe de spus. Ar încăpea, câte le-am cunoscut și trăit, cel puțin într-o carte. Dar acum, spre a nu-i plictisi prea mult pe cei ce ne citesc, am să-ți relatez vreo două mici amintiri cam ne semnificative, dar care pot contura eventual câte-o frântură dintr-un oarecare profil. Nostim, dar când m-am dus „pe teren” ca ziarist angajat și legitimat, la o școală nouă, din Onești - asta era în timpul vacanței de vară, și n-am găsit decât un zugrav și femeia de servicii - m-a întâmpinat omul cu bidineaua. Mă prezentasem pompos, important, arătând de la ce ziar veneam, deci nu-s fiștecine, ci un reprezentant al organului - și că vreau să știu dacă școala e gata să-și primească elevii. Asta, neștiind ce să răspundă, strigă: „Fă Ileano, vino că-i unu de la Gazeta de perete”! M-a terminat. Am plecat și nu știu dacă am mai salutat...

Altădată, proaspăt și timid ziarist, am scris un reportaj de la „Laminorul de țevi” din Roman. Avântat în metafore, scriu eu că acolo, dacă ai ceva imaginiție, vezi focuri peste locuri speciale, și că focurile acelea, verzui, nu-s ale producției intensive de-acolo ci, de fapt, sunt focuri peste comori. Căci munca acelor oameni de la Laminor, reprezintă comori de preț, și ea e răspândită în întregul Combinat. Norocul meu era că Lenuța Ciocan, de la Secția noastră de Scrisori, mă simpatiza și n-a înregistrat scrisoarea de la secretarul de partid de pe întreg Combinatul, scrisoare care mă făcea praf, căci au avut mari greutăți cu pompierii de la Regiune și, în plus, am scris bazaconii, căci la urma vizitei mele acolo, n-am găsit de cuviință să-l informez, să-i spun părerea ce mi-am format-o, să-l consult, să-i gâdil orgoliul tovarășului secretar, așa cum era tipicul. Repede-n tren! Repede de vorbă cu tovarășul, discuție neplăcută, tipul era un dur, eu nu puteam să-i spun bonjour, sau să mă pupe nu știu cum, și-atunci am băgat capul între umeri, l-am rugat, i-am explicat, am mai glumit în cele din urmă și am plecat. Tot drumul, în tren, înaintea ochilor vedeam focuri verzi de pe comori și nu înțelegeam ce nu înțelesese secretarul. La redacție nimeni nu s-a sesizat. Li sunt dator Lenuței Ciocan, chiar și azi! O mai fi trăind oare?

Viața a curs după legile jurnalisticii, iar eu încercam, ba uneori reușeam, mai mult intuitiv, s-o modernizez, s-o „occidentalizez” prin senzațional. Cultivam senzaționalul pozitiv, foarte greu de realizat așa cum trebuie; dar mie îmi ieșea. Acest senzațional, reproșez eu azi, îi lipsește presei, în general. Și din Israel și din România, și din atâtea alte locuri. Iar această absență este un rău psiho-social cu mare greutate! Dar nu-i cum gândește unul, ci cum pot cei mai mulți!

Ziaristica mea? Ce să-ți zic? Cum să-ți spun?!... Marea bucurie este că reușisem s-o fac să nu fie numai a mea. Scriam despre așa numitele „Probleme Cetățenești” – așa se numea secția pe care o conduceam. Încercam să-i ajut pe oameni în viața lor, dincolo de politică, de producție și de lozinci. Cred că ceva am reușit...

George ROCA: Două vorbe, Roni dragă, despre literatura pe care-o scrii azi...

Roni CĂCIULARU: Genul meu literar predilect este, și nu de azi, înrudit cu jurnalistica. E vorba de reportajul literar. Unii critici m-au onorat, încadrându-mă în sfera unui Bogza, a lui F. Brunea Fox, Marius Mircu, a altor reporteri de anvergură, care erau, mai înainte de toate – scriitori. Adevărul e că spre așa ceva merge strădania mea. Dar despre literatura pe care-o scriu prefer, dacă voi avea zile, să vorbesc după ce voi mai scoate câteva cărți. Cert e că scriu, deci exist! Și dacă mai primesc scrisori sau telefoane de apreciere, ori câte-o vorbă două cinstite – mai ales de la anumite persoane, sigur că-mi face plăcere. Și-mi vine-n minte acum o spunere înțeleaptă, ca să încheiem, cât de cât. Îmi vine în minte vorba aia care spune că dacă lași în urma ta un copil, un copac plantat de tine, o carte sau un gând bun și înfloritor, înseamnă că n-ai trăit degeaba. Am sentimentul că drumul meu e bun. Eu am un băiat destoinic și de succes și trei nepoți minunați, am o noră a-ntâia(!), am o semnătură sub destule cuvinte de bine, am un brăduț plantat aici, în orient, în chiar balconul casei mele și o am pe soția mea, despre care nu voi înceta să spun că este zâmbetul lui Dumnezeu în viața mea! Ce să-mi mai doresc? Doar un pic de sănătate, doar un pic de noroc! Și niște prieteni adevărați, ca tine, de exemplu!

George ROCA: Ce frumos! Mii de mulțumiri!

A consemnat,

George ROCA
Sydney, Australia – Petah Tikva, Israel
4 ianuarie 2017